

Využití řemeslných tradic Valašska v mateřské škole

Iveta Janováčová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Iveta Janováčová**
Osobní číslo: **H17807**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Využití řemeslných tradic Valašska v mateřské škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury týkající se řemeslných tradic a jejich využití v aktivitách dítěte předškolního věku.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na možnosti uplatnění různých prvků tradic v mateřské škole.
Zpracování projektu zaměřeného na osvojování si tradic řemesel regionu Valašska pro děti předškolního věku.
Realizace projektu v konkrétní mateřské škole.
Evaluace projektu a zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Hazuková, H., Pehelová, M., Rauchová, Z., & Svobodová, Z. (2014). *Objevujeme s dětmi kulturu a společnost*. Praha: Raabe.
Komůrka, F. (1942). *Kronika řemesel, obchodu, živnosti a výroby v oblasti Obchodní a živnost. komory v Olomouci*. Olomouc: Hanácká knihtiskárna.
Kulhánková, E. (2009). *Řemesla ve hře, písni a tanci*. Praha: Portál.
Kupcová, Z., Nádvoříková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušková, A. (2016). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
Nutkins, S., McDonald, C., & Stephen, M. (2013). *Early childhood education and care*. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Roman Božik, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

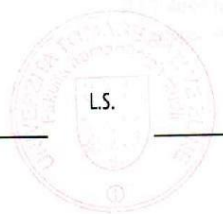
ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Učitel vedoucí práce	doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
Učitel oponentující práci	Mgr. Libor Marek, Ph.D.
Učitel zkušební komise	Mgr. Libor Marek, Ph.D.
Učitel zkušební komise	Mgr. Libor Marek, Ph.D.
Učitel zkušební komise	Mgr. Libor Marek, Ph.D.

ZADÁNÍ PRÁCE

Práce se zabývá ...

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Aplikační práce má aplikační charakter. Cílem bakalářské práce je zpracování informací o řemeslných tradicích Valašska a jejich využití v mateřské škole.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena zejména na rozvíjení sociálně-kulturní oblasti vzdělávání, jejím vymezením v Rámcovém vzdělávacím programu a významu rozvoje této oblasti vzdělávání. Dále je zde popsána kulturní gramotnost, enkulturace a v neposlední řadě vybraná řemesla Valašského regionu.

Praktická část bakalářské práce zahrnuje projekt zaměřený na řemeslné tradice Valašska. Projektem byla rozvíjena zejména jemná motorika a spolupráce. Projekt byl realizován v mateřské škole, kde byl také evaluován. Na základě evaluace byla dále zpracována doporučení pro praxi v mateřských školách.

Klíčová slova: kulturní gramotnost, enkulturace, sociálně-kulturní vzdělávání, řemeslo, Valašský region

ABSTRACT

Application work has application character. The main goal of this bachelor thesis is to process information about crafts traditions of Wallachia and their use in kindergartens.

Theoretical part of the bachelor thesis is focused mainly on the development of the social-cultural area of education, its specification within the educational framework program and the importance of development of this area of education.

Futhermore, cultural literacy, enculturation and last but not least selected crafts of the Wallachian region are also described.

Practical part of the bachelor thesis includes project that is focused on the craft tradition of Wallachia. The project developed especially fine motor skills and cooperation and was implemented in kindergarten, where it was as well evaluated. Subsequent recommendations for practice in kindergartens were made based on the evaluation of the project.

Keywords: cultural literacy, enculturation, social-cultural education, craft, Wallachia

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Romanu Božikovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, konzultace, cenné rady a podnětné připomínky poskytované během zpracovávání bakalářské práce. Dále také děkuji paní učitelce z mateřské školy za její vstřícné a ochotné jednání a také dětem, jež se projektu zúčastnily.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ VZDĚLÁVACÍ OBLAST V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
1.1 VYMEZENÍ SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ VZDĚLÁVACÍ OBLASTI V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	11
1.1.1 Dílčí vzdělávací cíle v oblasti Dítě a společnost.....	12
1.1.2 Vzdělávací nabídka v oblasti Dítě a společnost.....	12
1.2 VÝZNAM ROZVOJE SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ.....	13
2 KULTURNÍ GRAMOTNOST.....	14
2.1 VÝZNAM A DEFINICE GRAMOTNOSTI	14
2.2 VYMEZENÍ KULTURNÍ GRAMOTNOSTI	15
2.3 ENKULTURACE.....	15
3 ŘEMESLNÉ TRADICE	17
3.1 DRÁTOVÁNÍ.....	17
3.2 MODROTISK.....	18
3.3 KERAMIKA.....	18
3.4 VIZOVICKÉ PEČIVO.....	19
3.5 KOŠÍKÁŘSTVÍ.....	19
3.6 TKALCOVSTVÍ.....	20
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	21
4 PROJEKT „ŽIVOT NA VALAŠSKU“	22
4.1 NÁVRH OBSAHU PROJEKTU	23
4.2 REALIZACE PROJEKTU	25
5 EVALUACE PROJEKTU	49
5.1 VLASTNÍ REFLEXE	49
5.3 SROVNÁNÍ VLASTNÍ REFLEXE A EVALUACE UČITELKY MATEŘSKÉ ŠKOLY	52
6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	54
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58
SEZNAM TABULEK	59
SEZNAM PŘÍLOH	60

ÚVOD

Všude kolem nás se objevuje velká spousta moderních technologií a dochází k rychlé modernizaci společnosti, která by mohla způsobit, že děti zapomenou, odkud pocházejí. Mohlo by se stát, že děti budou neznalé svého etnického původu a kulturní společnosti, jež je obklopuje. Měli bychom děti podporovat v udržení kultury, tradic, zvyků a řemesel. Právě z těchto důvodů bylo toto téma bakalářské práce vybráno.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část obsahuje poznatky z oblasti socio-kulturní, jež je obsažena v kurikulárním dokumentu Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Dále je zde vymezena kulturní gramotnost a popsán vývojový proces zvaný enkulturace. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na řemeslné tradice, jež byly následně vybrány i do projektu, který je zpracován v praktické části bakalářské práce.

V praktické části bakalářské práce je popsán realizovaný projekt ve vybrané mateřské škole ve Valašském regionu, jenž je zaměřen na řemeslné tradice v této oblasti a jsou zde aplikovány poznatky z teoretické části. Následně je projekt s názvem „Život na Valašsku“ evaluován vedoucí učitelkou mateřské školy a vlastní reflexí, jež je následně porovnána.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ VZDĚLÁVACÍ OBLAST V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Kapitola se zaměřuje na kurikulární dokument s názvem Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), v němž je obsažena sociálně-kulturní oblast vzdělávání. Na tuto oblast vzdělávání navazuje realizovaný projekt (viz praktická část). Je zde popsána koncepce RVP PV, vymezení sociálně-kulturní vzdělávací oblasti, jež v RVP PV nese název Dítě a společnost, a dále dílčí vzdělávací cíle a vzdělávací nabídka v této oblasti, jež rozvíjejí informovanost o řemeslných tradicích vybraného regionu.

1.1 Vymezení sociálně-kulturní vzdělávací oblasti v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

RVP PV je kurikulárním dokumentem, který pro preprimární vzdělávání vymezuje konkrétní cíle a obsah vzdělávání. Jeho zavedení souvisí s reformou školního vzdělávání a je postaven na principech kurikulární politiky, které lze nalézt v kurikulárním dokumentu s názvem Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, tzv. Bílé knize z roku 2001 (Průcha, & Veteška, 2012).

„RVP PV byl formulován tak, aby v souladu s odbornými požadavky současné kurikulární reformy umožňoval mateřským školám využívat různé formy i metody vzdělávání a přizpůsobovat se vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám.“ (RVP PV, 2018, s. 5) To je jedním z hlavních principů RVP PV, jenž koresponduje s rozvojem informovanosti o regionu, v němž děti žijí, na kterém je postavena praktická část bakalářské práce.

V RVP PV je zastoupeno pět vzdělávacích oblastí (jež jsou dále pojmenovány), v nichž je uspořádán vzdělávací obsah: biologické (Dítě a jeho tělo), psychologické (Dítě a jeho psychika), interpersonální (Dítě a ten druhý), sociálně-kulturní (Dítě a společnost) a enviromentální (Dítě a svět). Z nichž oblast sociálně-kulturní je oblastí zaměřující se na uvedení dítěte do společenství ostatních lidí, do pravidel soužití s ostatními lidmi, uvedení dítěte do světa jak materiálních, tak i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojení si potřebných dovedností, návyků a postojů a v neposlední řadě umožnění dítěti se aktivně zapojovat do podílení se na utváření společenské pohody v jeho sociálním prostředí. (RVP PV, 2018)

1.1.1 Dílčí vzdělávací cíle v oblasti Dítě a společnost

Pro oblast sociálně-kulturní, která nese název Dítě a společnost, jsou vymezeny dílčí vzdělávací cíle, které vyjadřují, co učitel u dětí podporuje. Pro potřeby této bakalářské práce, tedy pro rozvoj informovanosti v oblasti regionálních řemeslných tradicích, byly vybrány tyto dílčí vzdělávací cíle z RVP PV:

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznané,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije,
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňující tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- rozvoj společenského i estetického vkusu (RVP PV, 2018, s. 25).

1.1.2 Vzdělávací nabídka v oblasti Dítě a společnost

Vzdělávací nabídkou se rozumí, co učitel dítěti nabízí. V kontextu rozvoje informovanosti o regionu, ve kterém děti žijí, v tomto případě konkrétně o řemeslných tradicích vybraného regionu, lze ze vzdělávací nabídky vybrat tyto:

- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.),
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.),

- aktivity přibližující dětem svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představeních, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.) (RVP PV, 2018, s. 25–26).

1.2 Význam rozvoje sociálně-kulturní oblasti vzdělávání

Rozvoj sociálně-kulturní oblasti je nedílnou součástí vzdělávání. Je důležité brát zřetel na rozvíjení osobnosti dítěte v několika směrech a předkládat mu nejen znalosti a dovednosti, ale dát mu dostatečné množství příležitostí poznávat svět, který jej obklopuje. Dítě by se v tomto světě mělo umět orientovat a pohybovat s ohledem na jeho individuality. Měla by zde být snaha o vícestranné rozvíjení dítěte. Měly by jim být při vzdělávacím procesu nabídnuty činnosti, u nichž je důležité zapojení myšlení, paměti, představitivosti, emocí i postojů (Stadlerová, & Taylor, 2019).

V rámci sociálně-kulturní vzdělávací oblasti dítě rozvíjíme v několika směrech. Pomáháme mu lépe pochopit společnost a uvádíme jej do pravidel, která jsou ve společnosti stanovena, čímž může být například pozdravení známých lidí, či pochopení rozdělení rolí ve společenství, jak už v rodině či třídě. Dále můžeme dítě významně ovlivnit a rozvíjet jej v oblasti kulturní. Významné není, zda dítě zazpívá píseň správně, či nakreslí obrázek dle předlohy, ale důležitý je prožitek, který dítě při činnosti pociťuje. Právě prožitek a vztah ke kultuře a umění formuje osobnost dítěte. S tím souvisí i vztah k tradicím, zvykům a řemeslům, které jsou pro oblast, v níž dítě žije, specifická. Dítě při rozvíjení informovanosti o své oblasti, ve které žije, lépe poznává místní kulturu, a tak i danou společnost. Dovolujeme dítěti lépe pochopit jeho etnický původ a zaujmou roli ve společenství ostatních lidí.

2 KULTURNÍ GRAMOTNOST

Kapitola se zabývá významem a definicí gramotnosti v obecné rovině, na kterou navazuje vymezení pojmu kulturní gramotnost, která by měla být nedílnou součástí vzdělávání v mateřských školách. Dále je zde vymezen pojem enkulturace, který je ve spojení s osvojováním si prvků kultury, v tomto případě s osvojováním si řemeslných tradic.

2.1 Význam a definice gramotnosti

Definice gramotnosti se neustále vyvíjí. Aby mohl být jedinec za gramotného považován, musí splňovat určitá kritéria. Postupem času se tato kritéria neustále doplňují a upravují tak, jak to aktuální situace vyžaduje v souvislosti se změnami ve společnosti, kultuře či vědě. Definice objevující se v současné literatuře také nejsou totožné.

Gavora (2002) uvádí, že gramotnost kultivuje osobnost, zvyšuje intelekt, obohacuje osobní život a rozšiřuje příležitosti k uplatnění v profesní oblasti.

Průcha, Walterová a Mareš (2009) označují gramotnost jako dovednost jedince číst, psát a počítat, což získává obvykle na prvním stupni základní školy. Jedná se tedy o základní gramotnost, která umožňuje další vzdělávání dítěte a posléze uplatnění jedince ve společnosti.

Další definice gramotnosti hovoří o obecné znalosti čtení a psaní. Jedním z ukazatelů vyspělosti společnosti je ovládnání alespoň funkčního čtení a psaní, což je vyjadřováno podílem obyvatelstva daného státu (Kolář, 2012).

Gramotnost můžeme chápat také jako: „*ovládnutí různých druhů komunikace za účelem začlenění jedince v dané společnosti, pro jeho uspokojivé konání a bytí ve prospěch svůj i druhých. Jedná se o schopnost, která mu umožní řešit proměnlivé problémy denního života. S ohledem na společensko-ekonomické podmínky dané společnosti jsou požadovány různé stupně a druhy gramotnosti.*“ (Doležalová, 2005, s. 14).

Pro rozvoj gramotnosti v mateřské škole, je důležité dětem zabezpečit takové podnětné prostředí, ve kterém budou mít dostatečné materiální pomůcky a prostředky k rozvíjení gramotnosti, které je budou motivovat do různorodých činností. Zároveň bychom měli dětem poskytovat takové prostředky a pomůcky, které děti běžně obklopují a jež jsou z prostředí či kultury, ze které pocházejí (Morrow, 2007).

2.2 Vymezení kulturní gramotnosti

Kulturní gramotnost by měla být osvojována od počátků vzdělávání, tudíž i v mateřských školách. Kulturní gramotnost je pojmem širokým, do něhož spadá kupříkladu přírodovědná, literární, jazyková, matematická, cestovatelská, umělecká, sociální, technická, multimediální, vědecká či sociální gramotnost. Za kulturně gramotného lze považovat člověka, který sdílí dané kulturní hodnoty, vědomosti, zručnosti i schopnosti, jež jsou potřebné pro komunikaci s ostatními lidmi v jeho společnosti či kultury, kterou je součástí. V průběhu získávání kulturní gramotnosti si jedinec osvojuje kompetence, skrze které může v dané kultuře či společnosti komfortně žít (Szimethová, Wiegerová, & Horká, 2012).

Pupala a Zápotočná (2001, s. 261–262) definují kulturní gramotnost takto: „*vzdělávání jako osvojování si kulturní gramotnosti vystupuje jako faktor, který zabezpečuje kontinuitu s kulturní tradicí (minulostí a přítomností), a současně v sobě obsahuje potence kulturní reprodukce a obnovy novou generací.*“

Kulturní gramotnost můžeme definovat také jako soubor základních fundamentálních poznatků encyklopedického charakteru. Jedná se o souhrn informací a vědomostí, jež jsou dlouhodobě či zaručeně pravdivé a které daná společnost chápe a uznává. Členové dané kultury či společnosti tyto informace a vědomosti chápou jako tzv. společný základ, který členům vybrané kultury či společnosti napomáhá komunikovat a dorozumívat se (Hirsch, Kett, & Trefil, 2002).

Kulturní gramotnost můžeme vnímat jako dosažení určitého stupně vývoje společnosti, jenž napomáhá k udržení kulturního dědictví dané společnosti a zároveň napomáhá jejímu rozvoji (Doležalová, 2005).

2.3 Enkulturation

Tato kapitola se zabývá pojmem enkulturation. Osvojování či poznávání řemeslných tradic oblasti, ve které dítě žije, přispívá k osvojování si prvků dané kultury. Což znamená, že u dětí probíhá právě vývojový proces zvaný enkulturation.

„Životy dětí jsou ovlivňovány složitou škálou faktorů, včetně komunity, v níž vyrůstají, a vlivů širší společnosti“ (Nutkins, McDonald, & Stephen, 2013). Z tohoto důvodu je nedílnou součástí vzdělávání kultura. Pokud dáme dětem dostatek podmětů a prostoru k poznávání svého okolí, kultury a společnosti, ve které žijí, pomůžeme jim poznat bohatství, které

jim zde minulé generace zanechaly. Dětem tak umožníme najít si snadněji své místo ve společenství ostatních lidí a pomůžeme jim lépe pochopit svět okolo nich.

Pojem enkulturace byl zaveden M. J. Herskovitsem, který jím označil proces osvojování si kultury dané společnosti v průběhu života člověka. Dle Herskovitse můžeme do pojmu enkulturace zahrnout všechny procesy naučeného chování, získávání znalostí a dovedností (Linhart, Vodáková, & Klener, 1996).

Není pochyb o tom, že je enkulturace úzce spjata se socializací. Ačkoliv autoři se neshodují v tvrzení, který z těchto pojmů je pojmem nadřazeným, či jsou na stejné úrovni. Ve Velkém sociologickém slovníku z roku 1996 se uvádí, že se tyto dva procesy překrývají. Německý pedagog chápe naopak enkulturaci pojmem širším než pojem socializace. Nebo dále F. W. Kron, který popisuje socializaci jako dílčí proces enkulturace (Skalková, 2007).

V novější literatuře se opět postoj k pojmu enkulturace mění. Například Průcha a Veteška (2014) ve svém Andragogickém slovníku uvádějí, že enkulturace je vývojovým procesem. V průběhu tohoto vývojového procesu si jedinec osvojuje prvky kultury, ve které žije. Enkulturatione probíhá již od narození. Dítě si díky setkávání se s lidmi a komunikaci s nimi osvojuje jazyk, komunikační dovednosti, vzorce chování, mravní normy, společenské zvyklosti, tradice a ostatní součásti dané kultury. Můžeme říct, že se jedná o mezigenerační přenos kultury. Enkulturatione se získává především v rodině či ve školách. Tento vývojový proces je úzce spjat se socializací. Enkulturatione je součástí socializace.

3 ŘEMESLNÉ TRADICE

V této podkapitole jsou vyjmenována a přiblížena vybraná tradiční řemesla praktikující se ve Valašském regionu, která lze nalézt i v praktické části bakalářské práce, jež byla zařazena do projektu s názvem „Život na Valašsku“. Je zde popsáno, jak se z hlediska historie tato řemesla dostala do českých zemí a popřípadě zda se dochovala dodnes. Tradiční řemesla můžeme využívat i v mateřské škole a předkládat tak dětem kulturní bohatství. Ne vždy jsou řemesla proveditelná v mateřských školách díky jejich specifickým požadavkům na realizaci, avšak nic není nemožné, a alespoň v modifikované podobě pro děti předškolního věku si tato řemesla děti mohou vyzkoušet a dozvědět se více o své kultuře. U řemesel jsou z tohoto důvodu popsány návrhy na zjednodušení realizace řemesel v mateřské škole. V některých případech se jedná i o využití dostupnějších pomůcek, než jsou k řemeslu běžně používány. Řemesla jsou zaměřena spíše na výtvarnou tvorbu, nicméně doplnění těchto řemesel o píseň, báseň či hru na dané téma přispěje k upevnění zájmu dětí o řemesla.

3.1 Drátování

Historie tohoto řemesla se datuje již do pravěku, kdy byl drát znám. V období středověku se rozvíjelo kování a tažení drátu, nicméně jednalo se o velmi náročnou výrobu, tudíž byl drát jako takový velmi vzácným. Vyráběly se převážně rytířská brnění a šperky. Postupem času, kdy nastal rozvoj manufaktur, se výroba drátu podstatně zjednodušila. V 19. století byl již drát materiálem levným a dostupným. Pro jeho výrobu nebylo zapotřebí nikterak výjimečných pomůcek. Ve slovenských horských oblastech, hlavně na Spišsku a Kysucku, se tímto řemeslem zabývaly celé rodinné klany. Jednalo se zejména o oblasti, kde nebylo mnoho příležitostí k výdělku a byla zde chudoba. Z tohoto důvodu se dráteníci vydávali na tzv. vandry, kdy opouštěli své domovy a hledali výdělek v jiných městech. Tak se drátenictví rozšířilo do celé Evropy (Czyžová, 2011).

K tradičnímu drátování je zapotřebí spousta náradí, jako jsou kleště, štípačky, ohýbačky a podobné speciální nástroje. Jelikož se v mateřské škole toto náradí běžně nevyskytuje a v mnoha případech by se jednalo o nástroje pro děti nebezpečné, zvolila jsem k realizaci tohoto řemesla tzv. formy na drátování. Tyto formy byly vyrobeny v domácích podmínkách a jejich výroba byla rychlá a nenáročná. Stačí jen do dřevěné desky navrtat dřevěné tyčinky v požadovaném tvaru a drátování se stane dostupné i pro děti předškolního věku.

3.2 Modrotisk

Modrotisk je tradiční tiskařská technika, která se do evropských zemí dostala z Asie. Jednalo se o plátno obarvené indigem, které bylo potištěno barevnými vzory. Zejména z přímořských států, jako je Holandsko a Německo, se látky rozšířily po celé Evropě. K rozvoji tohoto řemesla došlo až na konci 18. století, kdy byl rozvoj manufaktur a bylo prohlášeno za volné. Před tímto prohlášením se objevovala řada sporů mezi výrobci. Nastaly také komplikace s dovozem bavlny, která není našim původním textilním materiálem, a indiga, jelikož se za jeho dovoz platilo vysoké clo. Jedním z našich původních textilních materiálů je například lněné plátno, nicméně to je nevhodné jak na barvení indigem, tak i na drobný potisk, jelikož má hrubší strukturu nežli bavlna (Harmachová, 2016).

Tuto techniku můžeme dodnes nalézt ve dvou rodinných dílnách na Moravě – dílna Danzingerových a Jochových. V těchto dílnách se dodnes pracuje tradičním rukodělným způsobem, jako tomu bylo v minulosti. K potisku se používají dřevěné formy, které jsou namočený v tiskařské rezervě, a následně je látka obarvena indigem (Šimša, 2007).

K tvorbě modrotisku je potřebné speciální barvivo nazývané indigo a tiskařská rezerva. Pro realizaci tohoto řemesla jsem zvolila odlišné pomůcky, nicméně i ty ve finále poskytly stejnou službu. Místo indiga a tiskařské rezervy je možné použít modrý inkoust a zmizíkovací pero. Pravdou je, že postup výroby se při této modifikaci neshoduje. U tradiční výroby modrotisku se na látku nejdříve nanáší tiskařská rezerva a teprve po jejím zaschnutí se látka obarvuje v indigu. Při práci s inkoustem se látka nejdříve obarvila a až poté se na ni zmizíkem začaly vytvářet vzory. I přes fakt, že se jedná o odlišný způsob výroby, jako ukázka tato technika poslouží stejně dobře.

3.3 Keramika

Keramiku využívali lidé již od počátku lidstva. I archeologové díky keramickým výrobkům našich předků dokáží určit, ze kterého období pochází, jelikož každá doba byla specifická v tvarech, velikostech i využitelnosti keramických výrobků. Nejstarší keramiku vědci objevili již z doby před osmi tisíci lety. Ještě před využíváním keramiky jako užitkového nádobí lidé zhotovovali figurky, které měly tvary zvířat, či ženy jako symbolu rodu. Až později začali lidé vyrábět hrnce, misky či zásobnice. Nejdříve se hlínou omazávaly pletené proutěné koše, které se následně vypalovaly v ohni. Později pracovali s hlínou jen v ruce a točená keramika vznikla až s objevem prvního primitivního hrnčířského kruhu asi před třemi tisíci

lety. Jak už tomu bylo u všech řemesel, tovární výroba začala ruční tvorbu keramiky utlačovat a toto řemeslo bylo dochováno jen v malých řemeslných dílnách a ateliérech (Placáková, Pošustová, & Vondrušková, 2005; Vondrušková, Pošustová, & Placáková, 2004).

Keramická hlína je běžně dostupným materiálem a díky výrobě keramických výrobků můžeme dětem dát prostor k rozvíjení fantazie a kreativity. Stejně tak můžeme modelovat tvary na dané téma, které je v mateřské škole právě aktuální. Využití této techniky v mateřské škole je různorodé a jednou z možností může být i určitá forma relaxace. Patlání v hlíně může být pro děti uvolněním a dítě může při práci s keramikou nechat volný průběh emocím a pocitům, které vyjadřuje do hlíny.

3.4 Vizovické pečivo

Tradice valašského figurálního pečiva je stará více než 200 let. Zprvu bylo pečeno v domácnostech i pekařstvích při příležitosti oslavy sv. Mikuláše z kynutého těsta. Z počátku pečivo představovalo vzácnou pochoutku nebo dárek pro děti, ale postupem času se začalo péct pečivo trvanlivé, jež sloužilo jako dekorace či hračka. Toto pečivo má své charakteristické znaky. Každé zvíře nese svůj symbolický význam, reprezentuje určitou vlastnost nebo přírodní sílu. (Velcerová, 2011)

Vizovické figurální pečivo je tradice, která je dostupná všem. O přípravy těsta až po samotnou modeláž. Těsto se skládá z běžně dostupných surovin, jimiž jsou mouka, voda a ocet. Děti si mohou těsto samy zpracovat a tím získávat nové zkušenosti a hlubší prožitky z tvorby. Jakmile je těsto hotové, stačí dát jen dětem dostatek prostoru k rozvoji fantazie a kreativity a nechat je tvořit. Nakonec jen nechat chvíli v troubě a je hotovo. Stačí jen dětem dát prostor, aby se mohly samy projevit a vyzkoušet si co možná nejvíce. Dle mého názoru je toto řemeslo jedno z nejjednodušších, které v této bakalářské práci uvádím, nicméně zároveň je velmi podmětné a dětem může dát mnoho nových zkušeností.

3.5 Košíkářství

V Mikulčicích byly nalezeny exempláře košíkářství již z období Velké Moravy. Jednalo se o zbytky rybářských vrší, což jsou pasti na ryby, které jsou nejstaršími dochovanými částmi české země. V 19. století bylo v českých zemích košíkářství na vrcholu. Řemeslo bylo vyučováno, vyrábělo se na zakázku i k prodeji na trzích. Zhotovovaly se zejména koše, které sloužily hlavně na nákupy. Koše byly bohatě zdobené. Nejčastěji se u nás zhotovovaly koše vrbové z loupaného i neloupaného proutí, ošatky z žitné slámy a březová košťata. Dodnes

se dochovalo jen několik málo podniků, ale díky jejich nízké prosperitě se tomuto řemeslu věnují spíše menší rodinné podniky či jednotlivci (Marková, 2005).

Toto řemeslo je možné dětem přiblížit z několika úhlů. Můžeme jej využít v období Velikonoce a společně s dětmi si uplést pomlázky, nebo vyzkoušet pletení primitivních košíků například ze svitků novin, jelikož proutí bývá pro děti značně nepoddajné a nepracovalo by se jím s ním příliš dobře. V projektu „Život na Valašsku“ byla zvolena výroba koštěte z březového proutí, do které byla zapojena celá třída. Pomůcky byly velmi dostupné a výroba byla jednoduchá i pro děti předškolního věku.

3.6 Tkalcovství

Vynález tkalcovského stavu byl začátkem vývoje civilizace. Jednalo se nezbytnou pomůcku člověka, který tak mohl zpracovávat přízi. Tkalcovské stavy byly v průběhu časů v sestavovány v několika variantách a neustále se zdokonalovaly. Doposud se používají ruční dřevěné stavy, které slouží především k uměleckému tkaní či jako vzorovací stavy v továrnách (Staňková, 2007).

K realizaci řemesla tkalcovství není nutné pořizovat do mateřské školy tkalcovské stavy, které jsou sice dostupné i ve zmenšených podobách právě pro děti, ale bohatě postačí kus tvrdé lepenky, či kompaktní disk, ze kterého jde rychle a jednoduše sestavit tkací pomůcku. V literatuře i na webových stránkách zabývajících se ruční tvorbou je nespočet návodů na vyhotovení tkacích pomůcek všeho druhu. V projektu „Život na Valašsku“ byly použity staré nevyužívané kompaktní disky, na kterých byla navázána základní struktura, kterou děti následně protkávaly. Způsob realizace tohoto řemesla byl vyhovující dané věkové kategorii a posloužil stejně tak dobře. Nedílnou součástí by měla být ukázka tradičního tkalcovského stavu, alespoň skrze fotografie, pokud by nebyla v blízkém okolí možnost zhlédnutí reálného stavu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT „ŽIVOT NA VALAŠSKU“

Projekt s využitím řemeslných tradic Valašska s názvem „Život na Valašsku“ byl připraven pro děti předškolního věku, konkrétně pro věkovou skupinu 5 až 7 let. Projekt byl navržen pro realizaci v mateřských školách.

Ve zvolené mateřské škole byl projekt realizován devíti výstupy v časovém rozmezí šest měsíců. Tyto výstupy byly zaměřeny na tradiční řemesla Valašska, jejichž úkolem bylo přiblížení etnického původu a kulturního prostředí, ve kterém děti žijí. Pomocí praktických činností měly tyto výstupy rozvíjet spolupráci, jemnou motoriku, tvořivost, kreativitu a zejména poznatky o Valašském regionu jeho řemeslných tradicích. Celým projektem děti doprovází ručně šitá slaměná panenka, která slouží jako prostředek při motivační stránce výstupu a následných rozhovorech s dětmi.

Projektem chci ukázat, že tradice a znalost našich kořenů jsou důležitou součástí poznávání. Modernizace je nedílnou součástí společnosti a rychlý vývoj technologií výroby je v mnoha směrech přínosem, nicméně znalost tradičních řemesel je nedílnou součástí modernizace a vývoje technologií, jelikož právě tam vše započalo.

Tabulka 1: Charakteristika projektu

Název projektu	Život na Valašsku
Délka projektu	6 měsíců
Věková kategorie	5–7 let
Edukační cíle	Podpořit informovanost o regionu Valašsko. Podpořit informovanost o řemeslných tradicích. Rozvíjet jemnou motoriku.

Jednotlivé výstupy obsahují vlastní reflexi, jež obsahuje hodnocení volby tématu, zvolených cílů, didaktických strategií a také doporučení či změny pro budoucí realizaci.

4.1 Návrh obsahu projektu

Tabulka 2: Návrh obsahu projektu

Den	Téma (technika)	Cíle	Organizační forma	Metody	Prostředky a pomůcky
1.	Život na Valašsku (Úvod)	Představit dětem projekt. Rozvíjet komu- nikační doved- nosti. Rozvíjet jemnou motoriku.	Projektová výuka	Rozhovor, práce s vý- tvarnými pomůckami	Výkresy, pas- telky, slaměná pa- nenka
2.	Život na Valašsku (drátování)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spo- lupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demon- strace, práce s výtvar- nými po- můckami	Dřevěná forma, drátky, kovová nit, korálky, sla- měná panenka
3., 4.	Život na Valašsku (modrotisk)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spo- lupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demon- strace, práce s výtvar- nými po- můckami	Bílá bavlněná látka, nůžky, ša- blona, inkoust, zmizík, štětce, podložky, sla- měná panenka, provázky, sušené byliny
5.	Život na Valašsku (keramika)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spo- lupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demon- strace, práce s výtvar- nými po- můckami	Keramická hlína, špachtle, váleček, podložky, sla- měná panenka

6.	Život na Valašsku (vizovické pečivo)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spolupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami	Vizovické těsto (voda, mouka, ocet), mísy, špachtle, vykrajovátka, váleček, špejle, nůžky, slaměná panenka
7.	Život na Valašsku (košíkářství)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spolupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami	Březové větve, zahradnické nůžky, provázek, slaměná panenka
8.	Život na Valašsku (tkalcovství)	Rozvíjet jemnou motoriku. Podporovat spolupráci.	Projektová výuka	Rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami	Vyšívací a pletací příze, nůžky, kancelářské sponky, kompaktní disk, slaměná panenka
9.	Život na Valašsku (závěr)	Zhodnotit projekt. Rozvíjet komunikační dovednosti. Rozvíjet jemnou motoriku.	Projektová výuka	Rozhovor, práce s výtvarnými pomůckami	Výkresy, pastelky, slaměná panenka

4.2 Realizace projektu

Projekt by realizován ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji, ve třídě dětí ve věku 5–7 let. Projekt byl realizován po dobu šesti měsíců a zahrnovalo jej devět provázaných výstupů. Projekt byl zakončen sestavením všech výrobků do jednoho celku – Valašský dům pro slaměnou panenku (maskota projektu). Finální produkt byl vystaven v prostorách mateřské školy, jež si mohli prohlédnout děti, rodinní příslušníci či návštěvníci mateřské školy.

4.2.1 Charakteristika dětí

Vybraná mateřská škola se nachází ve Zlínském kraji. Nachází se zde 3 třídy, z nichž všechny třídy jsou homogenní.

Projekt je určen pro děti ve věku 5–7 let, tudíž realizace projektu proběhla ve třídě s dětmi v této věkové kategorii. Do třídy dochází 27 dětí, nicméně projektu se v průměru účastnilo cca 20 dětí.

Při započetí projektu byly děti velmi samostatné, hrály si spíše jednotlivě a jako kolektiv v mých prvních návštěvách mateřské školy nepůsobily, což bylo v měsíci listopadu. Při činnostech byly velmi pozorné, učenlivé, zapálené do daného tématu a byly taktéž velmi komunikativní a sdílné. Mým cílem tedy bylo zapojovat děti do aktivit, které budou realizovat společně, nebo alespoň ve dvojicích, aby si mezi sebou upevnily vztahy a naučily se spolupráci ve skupině či dvojicích.

Po několika hodinách strávených v mateřské škole udělaly děti velký pokrok v komunikaci mezi sebou, ve spolupráci a začaly se chovat velmi kolektivně. Jejich zájem o aktivity neutichal a samy přinášely náměty na zpracování, o kterých si povídaly i doma s rodiči. Toto bylo způsobeno i tématem projektu, jelikož děti v této vybrané mateřské škole mají k folkloru, tradicím a tradičním řemeslům velmi blízko nejen díky lokalitě, ve které žijí a je s touto tematikou silně spojena, ale také nabídkou zájmových kroužků, jež mateřská škola nabízí.

4.2.2 Průběh projektu

Projekt „Život na Valašsku“ je zaměřen na praktické činnosti, na tradiční řemesla Valašského regionu, která si děti mohly díky tomuto projektu vyzkoušet. Projekt je zaměřen především na rozvíjení jemné motoriky, spolupráci ve skupině a poznávání Valašského regionu.

V této části bakalářské práce jsou popsány jednotlivé výstupy, které byly realizovány ve vybrané mateřské škole a které byly cestou k finálnímu produktu projektu. Jsou zde popsány cíle a pedagogické strategie (organizační formy, metody, pomůcky a prostředky), které byly při realizaci projektu v mateřské škole využívány.

4.2.2.1 Výstup č. 1: Život na Valašsku – úvod

Cíle:

- Představit dětem projekt.
- Rozvíjet komunikační dovednosti.
- Rozvíjet jemnou motoriku.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: výkresy, pastelky, slaměná panenka

Průběh výstupu:

První výstup na téma „Život na Valašsku“ se zaměřuje především na seznámení se s dětmi a zjištění jejich vědomostí a povědomí o Valašském regionu a jeho řemeslných tradicích. Součástí prvního výstupu je i zjištění prekonceptů o valašských domech, jak podle dětí tyto domy vypadaly a co vše v nich bylo možné nalézt.

Pro usnadnění komunikace a provázání všech činností byla jako maskot zvolena slaměná panenka. Pro snadnější komunikaci bylo zavedeno pravidlo, že hovoří pouze to dítě, které má tuto panenku v ruce. Panenka také byla využívána jako prostředek ke všem činnostem.

Před vstoupením do problematiky tématu bylo nepostradatelnou součástí seznámení se s dětmi z mé strany. Po představení mé osoby jsem dětem představena slaměnou panenku – maskot projektu, kterou jsem nechala kolovat po třídě, aby si ji děti mohly podrobně prohlédnout. Děti mezi sebou hovořily o materiálech, ze kterých je panenka vyrobena, hádaly, co je uvnitř a nahlas zvažovaly i původ a její stáří. Poté, co si panenku prohlédly všechny děti, jsme vedli rozhovor o materiálech, které byly k výrobě použity a byly zodpovězeny všechny dotazy, které děti měly. Dotazy byly zodpovídaný hlavně mezi dětmi navzájem, snažila jsem se o komunikaci, která by nereprodukovala pouze fakta z mé strany, ale aby si

děti dokázaly navzájem pomoci v zodpovídání nejasností, a to nejen v tuto chvíli. Pro zefektivnění komunikace mezi mnou a dětmi jsem děti požádala o představení se jménem a vyzvala jsem je k popsání věci či činnosti, kterou mají rády a proč. Jak už bylo zmíněno, slamená panenka sloužila mimo jiné jako prostředek komunikace, nesměl hovořit nikdo jiný než ten, který držel panenku v ruce. Děti byly v odpovědích velmi otevřené a sdílné.

Výstup započal rozhovorem s dětmi na téma tradice, poté řemeslo, a nakonec Valašský region, kde bylo cílem zjistit, zda se děti v těchto pojmech dokáží orientovat, znají alespoň částečně jejich význam, popřípadě najdou praktický příklad, který s termíny souvisí. Děti ve vybrané mateřské škole jsou s místními řemesly a tradicemi velmi dobře obeznámeny a nebyl pro ně velký problém trefně odpovídat na kladené otázky. V určitých chvílích začaly volně diskutovat i mezi sebou a vyměňovaly si názory na právě probíhající téma, ke kterému mělo každé dítě zaujatý jiný postoj, nebo se v odpovědích navzájem doplňovaly. Hlavním tématem byly druhy řemesel, které znají, popřípadě jejich pojmenování, pokud se stalo, že se děti nebyly jisté přesným názvem.

Druhým krokem výstupu byla kresba tradičního domu, který se nachází ve Valašském regionu. Děti byly pobídnuty, aby znázornily výtvarnými potřebami na výkres dobový dům. Chtěla jsem zjistit, zda odpovědi, které zazněly v rozhovoru dokáží výtvarně zpracovat a jaké jsou jejich představy, prekoncepty o vzhledu a vybavení valašských stavení.

Ukázalo se, že jejich odpovědi byly částečně zapracovány do kresby, nicméně zanedbatelně. Domy, které děti kreslily, byly zpracovány do detailů, nicméně z velké části je doplňovaly novodobé prvky, které nalezneme v současných domech a bytech, což je pochopitelné. Jedním z mých cílů je sledovat přirozenou přeměnu jejich představ, prekonceptů z pohledu řemeslných tradic a vzhledu tradičních valašských obydlí v průběhu projektu.

Na závěr jsme si s dětmi zopakovali, co jsme se dozvěděli.

Tabulka 3: Vlastní reflexe výstupu č. 1

Výstup č. 1	Život na Valašsku – úvod
Zhodnocení tématu/techniky	Toto téma bylo zvoleno jako vstupní, pro seznámení dětí s projektem. Dle mého názoru bylo zvoleno vhodně a naplnilo mé očekávání. Dětem byly seznámeny s hlavní

	<p>myšlenkou projektu, maskotem a aktivitami, na které se mohou v budoucnu těšit.</p>
Zhodnocení cílů	<p>Představit dětem projekt: cíl byl ve své podstatě naplněn, projekt byl dětem představen, ale jen povrchně, vynechala jsem detaily, které mi v danou chvíli nepřišly podstatné, seznámili jsme se hlavně s tématem projektu, aktivitami, které nás čekají, ale podrobný popis aktivit jsem nechala až na samostatné hodiny, kdy budou realizovány.</p> <p>Rozvíjet komunikační dovednosti: cíl byl naplněn, měla jsem obavy z toho, zda budou děti komunikativní, ale překvapily mě svým zapálením do tématu a komunikačními dovednostmi.</p> <p>Rozvíjet jemnou motoriku: cíl byl naplněn, pomocí kresby výtvarnými potřebami byla jemná motorika rozvíjena, současně se utužoval správný úchop tužky, se kterým měla většina dětí stále problémy.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody, které byly použity, byly zvoleny vhodně. Prostředek, tedy maskot, byl velkým pomocníkem při prvotní komunikaci s dětmi, dle mého názoru byl nedílnou součástí celého projektu. Pomůcky byly běžné, děti je běžně používají, tudíž na nich nebylo nic zajímavého či výjimečného, ale pro první setkání byly dostačující.</p>
Doporučení pro praxi	<p>Pokud bych projekt realizovala v budoucnu znovu, použila bych při představení projektu více obrazového materiálu a sestavila</p>

bych z nich přehlednou nástěnku, aby bylo zřejmé, co jsme již realizovali a co nás teprve čeká. Děti by zde mohly vidět, jak řemesla reálně vypadají a jak se liší od našich výrobků.

4.2.2.2 Výstup č. 2: Život na Valašsku – drátování

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Rozvíjet spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: dřevěná forma, drátky, kovová nit, korálky, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Výstup číslo 2 na téma „Život na Valašsku“ je zaměřen na drátování. Tato technika by byla pro děti velmi složitá, a proto ji bylo nutné upravit do podoby tak, aby ji děti zvládly bez větších problémů. Vyrobita jsem si proto tzv. formy na drátování, které jsou složeny ze základové desky, ve které jsou zasunuty dřevěné kolíky v požadovaném tvaru. Zvolila jsem tvar hvězdy, stromu a srdce. Jednotlivé formy tak měly odlišné obtížnosti a děti si dle uvážení mohly vybrat, kterou úroveň si zvolí. Pro snadnější orientaci při drátování byla na základové desce vyznačena trasa, která dětem napomáhala v proplétání drátu mezi dřevěnými kolíky.

Výstup započal motivací dětí na koberci, kde byla opět použita slaměná panenka pro efektivní komunikaci s dětmi a jako prostředek pro dodržování komunikačních pravidel. Nejprve jsme si zopakovali, proč jsme se společně sešli, a poté jsem dětem představila výrobek, který tento den budou vyrábět. Hovořili jsme o materiálech, které jsou na výrobek použity, jak se s nimi pracuje a zopakovali jsme si zásady bezpečnosti práce. Posléze jsme se dostali k tradici tohoto řemesla. Nechala jsem děti předkládat své návrhy a podněty k této technice. Hovořili jsme o využití tohoto řemesla a jeho důležitosti. Navázali jsme také na využitelnost

výrobku, k čemu nám poslouží, společně jsme se shodli, že bude sloužit jako dekorace v domě slaměné panenky.

Následně jsme se přesunuli ke stolu. Poté co se děti usadily, předvedla jsem jim, jak se s drátem, formou a ostatními pomůckami pracuje. Poté si děti ve dvojicích vybraly formu, dle svého uvážení, a poté jsem dětem rozdala měkké drátky uzpůsobené k tvořivým činnostem, korálky a kovovou nit. Zpočátku mezi dětmi komunikace spíše vázla a měly problém s rozdělením si úkolů ve dvojici, ale po několika minutách se domluvily a začaly efektivně spolupracovat.

Jakmile děti navlékly drátek do formy dle návodu, pomohla jsem jim s ukončením drátování a poté si na kovovou nit navlékly korálky, nit s korálky následně obmotaly kolem hotového výrobku z drátu.

Tabulka 4: Vlastní reflexe výstupu č. 2

Výstup č. 2	Život na Valašsku – drátování
Zhodnocení tématu/techniky	Drátování je tradičním řemeslem celé oblasti Valašska, tudíž zapadá do tématu projektu. Technika byla uzpůsobená pro děti předškolního věku, nebyly problémy s jejím zvládnutím.
Zhodnocení cílů	<p>Rozvíjet jemnou motoriku: cíl byl naplněn, práce s drátem, korálky i kovovou nití je náročná na jemnou, přesnou a precizní manipulaci, děti občas zápasily s manipulací s drobnými předměty, ale byly trpělivé a dílo se všem podařilo dokončit.</p> <p>Rozvíjet spolupráci: cíl byl naplněn, z počátku se objevovaly komunikační problémy, které ovlivňovaly spolupráci ve dvojici, ale po několika minutách se děti mezi sebou domluvily a navzájem se začaly doplňovat a pomáhat si s dokončením výrobku.</p>

Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody byly voleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, které podporovala nastavená pravidla komunikace a dopomáhala při vstupní motivaci. Pomůcky, které byly k výstupu použity, bych neměnila. Drát, jenž je určen speciálně pro tvoření, je velmi dobře ohebný, měkký a bez ostrých zakončení, proto byla manipulace s ním pro děti jednodušší a bezpečnější než s drátem obyčejným. Korálky jsem zvolila až příliš malé, mnoho dětí mělo problémy s navlékáním na tenkou kovovou nit, ale nakonec se všem podařilo alespoň několik korálků navléknout. Formy, jež usnadňovaly tuto techniku, byly vyrobeny v několika provedeních dle náročnosti a v praxi se osvědčily.</p>
Doporučení pro praxi	<p>V případě budoucí realizace této techniky, bych zvolila větší velikost korálků na navlékání. Zvolila jsem příliš malou velikost, která dětem dělala problémy v manipulaci s nimi. Problémem byla také časová náročnost, některé dvojice stihly vyrobit více než jeden výrobek, ale pro většinu ostatních byla tato aktivita obtížnější a stihly jen jeden. Proto bych se v budoucnu zaměřila na rovnoměrné rozdělení dětí tak, aby byly schopnosti dvojic vyrovnané a tím by se časová náročnost mohla eliminovat. Je tedy nutné znát kolektiv dětí, se kterým pracujeme, a to bylo v tomto případě mou nevýhodou, jelikož jsem zatím neměla tolik času všechny děti blíže poznat a znát jejich schopnosti a úroveň zručnosti.</p>

4.2.2.3 Výstup č. 3, 4: Život na Valašsku – modrotisk

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Rozvíjet spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: bílá bavlněná látka, nůžky, šablony, inkoust, zmizík, štětce, podložky, slaměná panenka, provázky, sušené byliny

Průběh výstupu:

Třetí a čtvrtá hodina byly věnovány technice modrotisk. Tato technika je časově náročnější, tudíž musela být rozdělena do dvou hodin. Technika byla modifikována do prostředí mateřské školy, tudíž byly použity odlišné pomůcky, než je tomu u tradiční výroby.

Na úvod byla zvolena motivace prostřednictvím slaměné panenky, která na sobě měla modré šaty s bílými vzory, které byly vyrobeny právě technikou zvanou modrotisk. Slaměná panenka kolovala v kruhu mezi dětmi, aby si šaty mohly prohlédnout všechny děti. Navazoval rozhovor, kde bylo stěžejním zjištění použitých materiálů a pomůcek, které byly použity pro jejich výrobu. Děti správně odpovídaly na otázky ohledně materiálu – látka. Dále usoudily, že je nabarvená modrou barvou. Na to jim bylo sděleno, že byl použit inkoust a kde jej mohou nalézt v běžném životě. Po dotázání se na bílé vzory, které jsou na šatech viditelné, převažovaly odpovědi jako: bílá fixa, což byla ve své podstatě správná odpověď, jen bylo třeba ji upřesnit. Bylo dětem tedy vysvětleno a ukázáno, že se opravdu jedná o bílou fixu, jež je svými způsoby jedinečná a dokáže modrou barvu, tedy inkoust, vymazat. Poté jsme se tuto fixu snažili společně pojmenovat. Padaly návrhy jako „vymazávač“, kouzelná fixa nebo „vymažbarva“. Poté jsem dětem sdělila správné pojmenování a to zmizík.

Přesunuli jsme se ke stolu, kde byl dětem postupně objasněn postup práce. U každého stolu již byly přichystány potřebné pomůcky – kus látky, nůžky a šablony. Každé dítě si na kus látky obkreslilo předpřipravenou šablonu a dle obrysu vystříhlo. Následně byly dětem rozdány podložky, štětce a inkoust. Byly taktéž upozorněny na bezpečnostní pravidla a možné ušpinění touto barvou. Každé dítě si následně svůj čtverec z látky celý nabarvilo inkoustem,

aby nezůstalo žádné volné místo. Děti byly v práci s inkoustem velmi opatrné a precizní při barvení. Jak byly děti s prací hotové, bylo důležité nechat inkoust zaschnout. Nicméně tento proces trval více než hodinu, a proto jsem byla nucena práci ukončit.

Při další návštěvě mateřské školy jsme volně pokračovali v tvorbě. Každé dítě mělo svoji podložku podepsanou, tudíž nebylo složité zjistit, která obarvená látka komu patří. Děti se usadily na svá místa a každé dostalo zmizík. Nebyl určen vzor, který mají na látku přenést, měly volné pole působení. Jelikož se tento výstup realizoval v předvánočním období, byly děti tímto časem velmi ovlivněny a kreslily výhradně motivy s vánoční tematikou. Jejich reakce na mizící barvu byly překvapující. Při prvních položeních zmizíku na obarvenou látku byly vykřikovány výroky jako: „To je kouzlo!“, „Ono to zmizelo.“ nebo „Co to je za čáry?“ a podobně.

Když byly všechny děti s prací hotové, dostaly usušené byliny, jež do látky naplnily a svázaly je provázkem. Byla použita sušená levandule, kterou některé děti i poznaly. V současné době, na popud třídní učitelky, tyto plněné pytlíčky levandulí v mateřské škole slouží při odpočinku, kdy si je děti dávají pod polštář.

Tabulka 5: Vlastní reflexe výstupu č. 3, 4

Výstup č. 3, 4	Život na Valašsku – modrotisk
Zhodnocení tématu/techniky	Technika byla zvolena v souladu s oblastí, jež se k tématu bakalářské práce i projektu vztahuje. Byla pro děti něčím novým, co doposud nedělaly. Dle mého názoru bylo řemeslo, tedy spíše jeho modifikace zvoleno správně.
Zhodnocení cílů	Rozvíjet jemnou motoriku: cíl byl naplněn. Děti pracovaly s nůžkami, štětcem, inkoustem a drobnými sušenými bylinami, které následně svazovaly do pytlíčků, což koreponduje s rozvojem jemné motoriky, tedy jejím rozvíjením. Rozvíjet spolupráci: cíl byl naplněn spíše ve vztahu dětí a učitele než ve vztahu k ostatním dětem. Při tomto výstupu bylo

	<p>důležité pozorně naslouchat pokynům, které určovaly postup práce. V tomto ohledu byly děti velmi vnímavé a dbaly svých pokynů, tudíž v této rovině spolupracovaly. I přes fakt, že nepracovaly ve skupinách ani dvojicích, si některé děti navzájem pomáhaly, například při obkreslování šablony na látku, či manipulací s některými předměty. Což beru jako velké plus a nezáměrné naplnění stanoveného cíle.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody byly zvoleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, jež zajistila efektivní komunikaci mezi dětmi a učitelem, a taktéž její šaty, které byly zhotoveny pomocí modrotisku, jež zajistily názornou ukázkou této techniky. Pomůcky, které byly zvoleny, nekorrespondují s tradiční formou tohoto řemesla, nicméně výsledný produkt byl stejný, i když byly použity jiné pomůcky a postupy při výrobě.</p>
Doporučení pro praxi	<p>Velkým úskalím tohoto výstupu byla časová dotace, kterou jsem původně neodhadla. U tohoto výstupu je tedy důležité s jeho náročností počítat a rozdělit jej do dvou částí dle možností časového harmonogramu.</p>

4.2.2.4 Výstup č. 5: Život na Valašsku – keramika

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Podporovat spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: keramická hlína, špachtle, váleček, podložky, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Pátá návštěva mateřské školy byla věnována keramice. S prací s keramickou hlínou byly děti velmi dobře obeznámeny, jelikož všechny děti navštěvují keramický kroužek, který mateřská škola nabízí. Na úvod proběhla opět motivace v kruhu na koberci, kdy posloužila slaměná panenka k dodržování pravidel komunikace, aby se zamezilo překřikování a podobně. Zopakovali jsme si, co vše jsme již vyrobili, nechala jsem děti, aby si samy vzpomněly, co vše již vyrobily. Následně jsme se začali bavit o keramice, jaké je její využití, zda je tato technika něčím novým, či již tradičním řemeslem, které lidé využívají po staletí. Děti mi začaly samy popisovat, jak se s hlínou pracuje, co je důležité při práci s hlínou dodržovat a jaké pomůcky při práci s hlínou potřebují. Na závěr motivace jsme si ujasnili, co budeme pro slaměnou panenku do jejího domečku vyrábět. Úkolem bylo vyrobit nádobí, jaké nádobí nebylo přesně stanoveno, děti mohly samy zvážit, co chtějí vytvořit.

Přesunuli jsme se z koberce k již připraveným stolům, kde měly děti přichystané podložky, špachtle, válečky, misky s vodou a keramickou hlínu. Jak už bylo zmíněno, děti s hlínou pracují pravidelně, a proto nebylo nutné přesně popisovat pracovní postup. Děti usedly ke stolům a začaly tvořit různé druhy keramického nádobí. Některé děti tvořily jednoduché misky, jiné byly kreativnější a modelovaly hrnce, hrnky, talíře či lžíce. Každé dítě vytvořilo hned několik kusů.

Mateřská škola je vybavena pecí na výpal keramiky, tudíž se výrobky vypálily přímo v mateřské škole a nebylo je potřeba nikam převážet. Do příští návštěvy mateřské školy byly

keramické výrobky již vypáleny. Nechali jsme jim přirozený hliněný vzhled a nikterak jsme je už nezdobili ani nemalovali barvami.

Po tom, co si každé dítě uklidilo své pracovní místo, jsme se přesunuli zpět na koberec, kde jsme si ještě popovídali o využití keramiky v běžném životě kdysi a dnes. Děti postupně přicházely na to, jak je keramika obklopuje a kde všude nalezneme její využití.

Tabulka 6: Vlastní reflexe výstupu č. 5

Výstup č. 5	Život na Valašsku – keramika
Zhodnocení tématu/techniky	Tato technika koresponduje se zadáním bakalářské práce i s názvem projektu. Keramika je tradičním řemeslem Valašska, tudíž její volba je na místě. Výstup byl tedy zvolen vhodně.
Zhodnocení cílů	<p>Rozvíjet jemnou motoriku: cíl byl naplněn, jelikož práce s keramikou je činnost bohatě rozvíjející jemnou motoriku. Práce s hlínou, její modelování, uhlazování a podobně.</p> <p>Podporovat spolupráci: cíl byl naplněn, děti spolupracovaly při komunikaci, nepřekřikovaly se, respektovaly daná pravidla a své kamarády, pokud zrovna hovořily na dané téma. Dále při výběru nádobí, které budou tvořit, se navzájem domlouvaly, aby každé dítě tvořilo něco jiného a měly tak bohatou škálu nádobí do domečku.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	Organizační forma i metody, které byly použity byly zvoleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, která pomáhala v dodržování pravidel komunikace, která splnila svůj účel. Pomůcky, které byly použity byly zvoleny též vhodně, děti měly

	k dispozici vše, co k modelování z keramické hlíny potřebovaly.
Doporučení pro praxi	Výstup byl velmi ulehčení předchozí znalostí dětí o práci s keramikou, tudíž nebylo nutné vysvětlovat dětem postupy práce s hlínou, ale při realizaci tohoto výstupu v jiné skupině dětí, které by tyto postupy neznaly je důležité dětem vysvětlit, jak s hlínou pracovat, co dělat pro to, aby v peci nepopraskala a přiblížit dětem i vypalování v peci, která je k tomu určená.

4.2.2.5 Výstup č. 6: Život na Valašsku – vizovické pečivo

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Podporovat spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: vizovické těsto (voda, mouka, ocet), mísy, špachtle, vykrajovátko, váleček, špejle, nůžky, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Šestým řemeslem, kterému jsme se věnovali, byla výroba vizovického pečiva. K motivaci a k dodržování pravidel komunikace byla použita slaměná panenka. Vzpomněli jsme si na keramické nádoby, které jsme vyráběli v předešlé hodině. Zeptala jsem se dětí, zda by chtěly mísy, hrnce a pekáče nechat prázdné, nebo jestli je něčím naplníme. Odpověď byla samozřejmě jednoznačná. Nádoby nesmí zůstat prázdné. Dala jsem před děti mouku, vodu a ocet. Komunikační pravidla, která byla nastavena, šla stranou a děti se začaly hlasitě radovat, jelikož, jak správně poznaly, se bude péct.

Přesunuli jsme se ke stolům, kde již byly připraveny mísy a suroviny v poměru, který je na těsto potřebný. Ve skupinách po čtyřech si děti smíchaly všechny suroviny dle instrukcí a vypracovaly si pevné, hladké těsto. Následně jim byly rozdány podložky, vykrajovátko, špachtle a děti mohly modelovat libovolné pečivo. Práce s těstem dětí, v porovnání s keramikou, kterou již dříve znaly, ohromovala a byla pro ně něčím jiným, než doposud znaly, i když by se mohlo zdát, že se jedná o totožné činnosti.

Možná bylo modelování tvarů ovlivněno předvánočním časem, jelikož děti tvořily tvary vánočního cukroví, jako vanilkové rohlíčky, do kterých dělaly špejlí tečky, které znázorňovaly obalení rohlíčku v cukru, nebo kuličky, do kterých balily menší kuličky, což byly oříšky, nebo pletly vánočky a podobně.

Děti byly do tvoření naplno ponořeny a dokud jim zbýval alespoň kousek těsta, nepřestávaly tvořit. Dokonce po zpracování veškerého těsta žadonily o další, ale čas nám to bohužel nedovoloval.

Nakonec se vymodelované pečivo potřebovalo rozšlehaným vajíčkem a sušilo se v troubě dle potřeby v závislosti na velikosti pečiva. Jelikož v mateřské škole je trouba pouze v kuchyni, kam nebyl možný přístup, pečivo jsem převezla domů a při další návštěvě jsem dětem přivezla již upečené výrobky.

Výstup jsme zakončili rozhovorem, zda je toto pečivo k jídlu. Některé děti se totiž nemohly dočkat, až pečivo ochutnají, a proto jsme se společně dostali k odpovědi, že toto pečivo je pouze na dekoraci nebo na hraní, jak děti samy podotkly.

Tabulka 7: Vlastní reflexe výstupu č. 6

Výstup č. 6	Život na Valašsku – vizovické pečivo
Zhodnocení tématu/techniky	Vizovické pečivo je tradičním řemeslem, které lze na Valašsku nalézt. Tudiž se shoduje s tématem bakalářské práce a projektem.
Zhodnocení cílů	Rozvíjet jemnou motoriku: tato modelovací činnost nabízí pestré rozvíjení jemné motoriky při práci s těstem a práci s pomůckami k modelování. Dítě může dle své fantazie těsto tvarovat, zdobit jej špejlí, špachtlí či

	<p>zastříhovat nůžkami pro jejich originální vzhled. Cíl byl tedy naplněn.</p> <p>Podporovat spolupráci: cíl byl naplněn. Děti spolupracovaly jak při vstupní motivaci, kdy respektovaly komunikační pravidla, tak i při skupinové práci při výrobě vizovického těsta, kde se do činnosti zapojily všechny děti. Jelikož byl u stolečku k dispozici pouze jeden váleček, ochotně si jej půjčovaly a zdatnější děti pomáhaly ostatním, při různých činnostech, které se některým jednotlivcům nedařily.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody, které byly při realizaci použity, byly zvoleny správně. Prostředkem byla opět slaměná panenka, jež zajišťovala efektivní komunikaci a vstupní motivaci. Pomůcky byly zvoleny vhodně, dětem nechybělo k modelování a manipulaci s vizovickým těstem nic, co by mohly ještě potřebovat.</p>
Doporučení pro praxi	<p>Pokud bych výstup realizovala v budoucnu, věnovala bych této aktivitě více času. Rozdělila bych výrobu těsta a jeho následné modelování do dvou výstupů. Dětem časová dotace nestačila, přály si zpracovat další těsto a dále tvořit. Na což ale nebyl prostor. Proto bych se jeden den s dětmi věnovala výrobě dostatečného množství těsta, které bychom zpracovávali až následující den a nebyli bychom tak omezováni zavedeným harmonogramem v mateřské škole.</p>

4.2.2.6 Výstup č. 7: Život na Valašsku – košíkářství

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Rozvíjet spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: březové větve, zahradnické nůžky, provázek, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Sedmý výstup byl věnován řemeslné tradici košíkářství. Tento výstup byl zaměřen na spolupráci celé skupiny při výrobě koštěte v reálné velikosti. Jelikož bylo koště příliš velké, aby bylo vybavením pro dům slaměné panenky, vyrobila jsem i menší, v měřítku, které do domu zapadalo lépe.

Výstup začal v kruhu na koberci, kde jsme s dětmi vedli rozhovor na téma košíkářství. Děti byly dotázány, co si pod tímto pojmem představují, jaké materiály jsou k tomuto řemeslu potřebné, co vše by se dalo z těchto materiálů za pomoci tohoto řemesla vytvořit a jaké si představují využití těchto předmětů. Pojem košíkářství ve všech ihned evokoval košíky, nůše nebo různé dekorativní předměty, které znají z domova. Pokud jsme se zaměřili na materiál, který se při této technice používá, děti napadly další výrobky, které znají z běžného života – košťata či velikonoční pomlázky. Děti z této mateřské školy jsou velmi vázané na tradice, a proto i na tradiční řemesla území Valašska, a nebylo pro ně velkým problémem odpovídat na kladené dotazy. Převážná většina se již s košíkářstvím v minulosti setkala doma, nebo při návštěvě místního muzea, kam děti pravidelně dochází na programy určené pro děti předškolního věku. V neposlední řadě jsme si zdůraznili pravidla bezpečnosti, jelikož bylo zapotřebí použít zahradnické nůžky a bylo by velmi nepříjemné, kdyby přišlo k nějaké újmě na zdraví. Děti byly poučeny, jak se při práci chovat, jak je důležité nedávat prsty tam, kde nemají být a byly vyzvány k nadměrné opatrnosti.

Následně jsme se přesunuli do části mimo koberec, kde již byly odklizeny stoly, jelikož bylo potřeba více místa, pro zhotovení koštěte. Tento den bylo ve třídě pouze 10 dětí, z důvodu

vysoké nemocnosti. Proto jsme pracovali všichni společně na výrobě jednoho koštěte. Nařezané březové větve jsme museli nejdříve nastříhat a vybrat ty, které jsou vhodné pro použití na výrobu koštěte. Děti si mezi sebou rozdělily úkoly. Dívky vybíraly vhodné větve a podávaly je chlapcům, kteří větve skládali do úhledného požadovaného tvaru. Z důvodu bezpečnosti, a také potřebné fyzické zdatnosti, jsem děti nenechala větve stříhat zahradnickými nůžkami, ale dívky větve vybíraly a ukazovaly, jaké části chtějí na koště použít. Když bylo větví dostatek, což si určily děti samy, byl to přece jen jejich výrobek, pevně jsem svázala vrchní část provázkem a děti mi při této činnosti asistovaly.

Jelikož bylo po větvích a jejich očišťování na podlaze spoustu nepořádku, děti si po sobě vše vzorně uklidily a k zametání použily vlastnoručně vyrobené koště, které se v praxi osvědčilo. Zbývala nám ještě chvíle času, kterou některé děti využily k výrobě malých košťat ze zbytků větvíček, kterými následně vybavily dům slaměné panenky.

V závěru jsme s dětmi vedli rozhovor, jak bylo obtížné koště vyrobit, jak se jim spolupracovalo ve skupině a jak se jim s ním zametalo. Děti byly sdílné a své pocity chtěly všem povědět. Děti odpovídaly, že nevěřily, že by jejich vyrobené koště mohlo fungovat a že jsou rády, že se to všem povedlo. Spolupráce byla za celou dobu působení v této mateřské škole nejvýraznější a nejzdařilejší.

Tabulka 8: Vlastní reflexe výstupu č. 7

Výstup č. 7	Život na Valašsku – košíkářství
Zhodnocení tématu/techniky	Tato technika zcela koresponduje se zadáním bakalářské práce i s projektem „Život na Valašsku“. Košíkářství nebylo pro děti neznámým tradičním řemeslem Valašska, ale bylo pro ně novým z hlediska praktického provedení, kterou některé děti (hlavně chlapci) znaly jen z pletení velikonočních pomlázek. Technika byla zvolena vhodně a byla dle mého pro děti zajímavou, jelikož byly neočekávaně soustředěné a neobvykle se při činnosti snažily.

Zhodnocení cílů	<p>Rozvíjet jemnou motoriku: tento cíl byl naplněn, děti musely zapojit své úsilí do společného tvoření, jak už chlapci, kteří drželi a přikládali březové větve k sobě, či děvčata, která vybírala vhodné větve k použití na koště. Nejen při kompletování, ale i při svazování byla jemná motorika rozvíjena. Také tvorba malých košťat, které si děti tvořily pro panenku do jejího domu, byla náročná a žádala si větší přesnost než velké koště, které děti tvořily společně.</p> <p>Podporovat spolupráci ve skupině: tento cíl byl jednoznačně naplněn. Tato technika a přímo výroba jednoho velkého koštěte byla zvolena cíleně na spolupráci celé skupiny. Na začátku mých návštěv mateřské školy děti nebyly zvyklé na spolupráci ve skupině ani ve dvojicích, postupně začínaly spolupracovat a při této činnosti spolupráce vyvrcholila. Děti byly komunikativní, navzájem si pomáhaly, radily ostatním dětem, jak můžou pomoci, co potřebují a vše perfektně fungovalo.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody, jež byly použity, byly zvoleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, která zajišťovala vstupní motivaci a dodržování komunikačních pravidel. Pomůcky, které byly zvoleny, byly dostačující. Tato činnost si nevyžaduje velké množství pomůcek. Nicméně je zapotřebí zahradnických nůžek, které</p>

	byly používány jen učitelkou. Z tohoto hlediska mohly být děti o část tvorby ochuzeny.
Doporučení pro praxi	Při realizaci této techniky v budoucnu, bych nedělala žádné velké změny. Vše probíhalo, jak mělo. Naopak jsem byla překvapena odpověďmi na kladené otázky při rozhovoru, tudíž pokud by byl výstup realizován ve skupině bez tak velkých znalostí tradičních řemesel Valašského regionu, bylo by zapotřebí použít více prostředků, aby děti o řemeslu získaly dostatečné množství informací.

4.2.2.7 Výstup č. 8: Život na Valašsku – tkalcovství

Cíle:

- Rozvíjet jemnou motoriku.
- Podporovat spolupráci.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, demonstrace, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: vyšívací a pletací příze, nůžky, kancelářské sponky, kompaktní disk, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Osmý výstup byl věnován tradičnímu valašskému řemeslu tkalcovství. Toto řemeslo bylo modifikováno tak, aby byly ušetřeny finanční prostředky a bylo možné jej realizovat v mateřské škole.

Výstup započal v kruhu na koberci, kde byla přítomna i slaměná panenka, která byla prostředkem v dodržování komunikačních pravidel a vstupná motivaci. S dětmi jsme vyjmenovávali řemesla, která jsme již realizovali a zkoušeli jsme přijít na něco, co by ještě v domě mohlo chybět. Zpočátku se otázka zdála pro děti obtížnou a chvíli jim trvalo, než cokoliv

vymyslely. Po chvíli děti odpovídaly, že jim v domečku chybí dřevo do kamen, záclony nebo peřiny. Přes pokrývky jsme se dostali až ke kobercům a následně k tkalcovství. Povídali jsme si o využití tohoto řemesla, jaké výrobky za pomoci této techniky můžeme tvořit a ze kterých materiálů se může tkát. Po rozhovoru, kdy děti postupně napadalo více a více příkladů, jsme se přesunuli ke stolům.

Každé dítě dostalo kompaktní disk a u každého stolu byly přichystány pomůcky: vyšívací a pletací příze, nůžky, kancelářské sponky. Nejprve si děti na kompaktní disk na suk navázaly pět provázků, které vedly skrz vnitřní otvor kolem přední i zadní poloviny plochy kompaktního disku. Když byly všechny děti s přípravou provizorního „tkalcovského stroje“ hotové, každé dítě si vybralo vyšívací či pletací přízi dle libosti a ustříhlo si z ní přibližně metr dlouhý kus. Jeden z konců na suk připevnil na jeden z navázaných provázků na kompaktním disku a na druhý si upevnil kancelářskou sponku, která sloužila pro pohodlnější provlékání, tedy tkaní. Žádný z těchto kroků pro děti nebyl složitý, pokud se objevily problémy, děti si navzájem pomáhaly a radily si s postupem navzájem. Problémy nastaly při tkaní. Mnoho dětí nemohlo přijít na ten správný postup a zcela nechápaly, že jednou musejí podvléct přízi pod provázkem a poté ji provléct nad provázkem. Chvíli trvalo, než si děti tento postup osvojily, ale po několika provlečeních příze systém pochopily, když uviděly, že jim na kompaktním disku tkaním vznikají barevné plochy z příze. Jakmile děti dotkaly první metr příze, navázaly si na její konec přízi druhou, záleželo na nich, zda zvolí jinou nebo tu stejnou barvu.

Když byly děti s prací hotové, na kompaktním disku jim vznik krásný kulatý tkaný koberec, kterým bylo možné vybavit dům slaměné panenky.

Tabulka 9: Vlastní reflexe výstupu č. 8

Výstup č. 8	Život na Valašsku – tkalcovství
Zhodnocení tématu/techniky	Tato technika se shoduje s tématem bakalářské práce i s projektem s názvem „Život na Valašsku“. Tkalcovství je řemeslem, které má na Valašsku dlouhou tradici, a tudíž bylo nezbytné jej do projektu zapojit. Modifikace na podmínky mateřské školy je dostačující a naplnila očekávání.

Zhodnocení cílů	<p>Rozvíjet jemnou motoriku: tato technika byla velmi náročná na jemnou motoriku a manipulaci s drobnými pomůckami. Cíl byl naplněn. Děti uvazovaly provázky na kompaktní disk, což byla velmi náročná část činnosti, se kterou se velmi dobře vypořádaly. Při tkaní manipulovaly s tenkými přízemi, které musely nejprve z obou konců upevnit, jak na navázané provázky, tak na kancelářskou sponku, a poté provlékat, tedy tkát, mezi navázanými provázky a následně postup opakovat, když jim příze došla.</p> <p>Podporovat spolupráci: cíl byl naplněn. Při činnosti si děti vzájemně pomáhaly, některé děti byly zdatnější měly více času, který věnovaly pomoci kamarádům, kterým některé činnosti příliš nešly.</p>
Zhodnocení pedagogických strategií	<p>Organizační forma i metody byly zvoleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, jež zajišťovala vstupní motivaci a dodržování komunikačních pravidel. Pomůcky byly zvoleny správně, nebyl použit tradiční tkalcovský stav, jelikož jsme neměli možnost jej v tkalcovské dílně využít. Nákup miniatur tkalcovských stavů by byl příliš nákladný, a proto jsem se rozhodla pro tvorbu vlastních „tkalcovských stavů“, které posloužily stejně dobře.</p>
Doporučení pro praxi	<p>Při realizaci tohoto výstupu v budoucnu bych se pokusila vyhledat tkalcovskou</p>

dílnu, kde by bylo možné na tradiční tkalcovský stav nahlédnout a případně si jej vyzkoušet, aby měly děti názornou ukázkou, jak tradiční tkalcovský stav vypadá a jak se s ním pracuje. Postup celé činnosti bych nikterak neměnila. Výstup se v praxi v mateřské škole osvědčil.

4.2.2.8 Výstup č. 9: Život na Valašsku – závěr

Cíle:

- Zhodnotit projekt.
- Rozvíjet komunikační dovednosti.
- Rozvíjet jemnou motoriku.

Pedagogické strategie:

- Organizační forma: projektová výuka
- Metody: rozhovor, práce s výtvarnými pomůckami
- Prostředky a pomůcky: výkresy, pastelky, slaměná panenka

Průběh výstupu:

Poslední výstup byl věnován zhodnocení celého projektu a kompletaci domu pro slaměnou panenku. Začali jsme si povídat v kruhu na koberci, kde jsme měli i slaměnou panenku, která sloužila k dodržování komunikačních pravidel a byla prostředkem k motivaci dětí. Do kruhu jsme si vyskládali všechny předměty, které jsme do této doby vyrobili a společně jsme si ke každému z nich něco řekli. Hovořili jsme o tom, z čeho jsme výrobek dělali, jak se řemeslu říká, k čemu se jednotlivá řemesla využívají a kde je můžeme najít. Děti si postupně předávaly slaměnou panenku a o každém řemeslu řekly pár slov, jak se jim líbí, jak je činnost bavila a vybraly si jedno, které se jim líbí nejvíce.

Poté jsme se přesunuly ke stolům, kde děti dostaly stejné zadání, jako při mé první návštěvě v mateřské škole, a to nakreslit tradiční dům z Valašského regionu. Mým cílem bylo sledovat, jak se dětem přirozeně mění prekoncepty o tradičním valašském obydlí. Děti měly k dispozici výtvarné potřeby a výkresy o velikosti A4.

Bylo zde možné zaznamenat pozoruhodné poznatky dětí, o kterých jsme za dobu mého působení v mateřské škole hovořili. Děti se oprostily od kontrastních barev na stěnách, výzdoby stěn srdíčky či hvězdami a zaznamenávaly na výkresy převážně předměty, které jsme společně vyráběli a doplňovaly dům kamny, obyčejnou dřevěnou postelí či lavicemi. Jeden z chlapců nakreslil na půdě domu slámu, o které jsme v této souvislosti v minulosti nehovořili, kterou popsali jako jedinou dostupnou izolaci proti mrazu v té době. Což nebylo překvapením jen pro mě, ale i pro třídní učitelku.

Když byly děti s kresbou domu spokojeny a dokončily své výkresy, společně jsme začali dekorovat dům pro slaměnou panenku, který byl vyroben z kartonových krabic, jež byly seskládány do požadovaných tvarů a byly v nich vyřezány dveře s okny. Z jedné strany byl dům otevřený, aby se děti do domu mohly dostat a hrát si v něm.

Děti si vybraly výrobky, které do domu chtějí použít, ty uložily na různá místa po domě a od té doby mě již děti nepustily ke slovu. Přestaly mě vnímat a společně si hrály v domě a jeho okolí jak se slaměnou panenkou, tak i s několika dalšími postavičkami, které mají v mateřské škole.

Tabulka 10: Vlastní reflexe výstupu č. 9

Výstup č. 9	Život na Valašsku – závěr
Zhodnocení tématu/techniky	Zakončení projektu bylo úspěšné. Bylo možné u dětí sledovat změnu jejich postoje ke vzhledu tradičního valašského domu, který byl plynulý a nenásilný. Dekorace kartonové atrapy tradičního valašského domu byla pro děti natolik strhující, že přestaly vnímat okolí a plně se ponořily do hry.
Zhodnocení cílů	Zhodnotit projekt: cíl byl naplněn. Podařilo se mi s dětmi zhodnotit projekt jako celek i jeho jednotlivé části, jednotlivá řemesla, hovořili jsme o výběru materiálů, využití dnes i v minulosti. Bylo možné sledovat změnu jejich názoru o vzhledu tradičního

	<p>obydlí Valašska, což hodnotím velmi pozitivně. A nakonec kompletace kartonového domu pro slaměnou panenku, která měla velký úspěch a děti si začaly volně s domem hrát.</p> <p>Rozvíjet komunikační dovednosti: cíl byl naplněn. S dětmi jsme hovořili o průběhu projektu, o jednotlivých řemeslech, která jsme v mateřské škole realizovali, o jejich všestrannému využití a podobně. Děti byly velmi komunikativní a vyjadřovaly své názory a postřehy, o které se chtěly podělit ve vydatné míře s ostatními.</p> <p>Rozvíjet jemnou motoriku: cíl byl naplněn. Kresba výtvarnými potřebami, správné držení tužky, kresba drobných detailů, které děti zaznamenávaly, nebo dekorace tradičního valašského domu jsou činnosti, jež jemnou motoriku rozvíjejí.</p>
<p>Zhodnocení pedagogických strategií</p>	<p>Organizační formy i metody byly zvoleny vhodně. Prostředkem byla slaměná panenka, která zajišťovala motivaci a dodržování komunikačních pravidel, a také kartonová atrapa tradičního valašského domu, která svůj úkol splnila na výbornou, což bylo možné pozorovat při závěrečném zaujetí dětí hrou. Pomůcky, které byly zvoleny nebyly nikterak originální, ale svůj účel splnily.</p>
<p>Doporučení pro praxi</p>	<p>Při budoucí realizaci bych výstup neměnila, ale ještě bych podpořila celý projekt návštěvou muzea s řemeslnými tradicemi.</p>

5 EVALUACE PROJEKTU

Evaluace projektu „Život na Valašku“ byla provedena vedoucí učitelkou vybrané mateřské školy, která je zároveň její třídní učitelkou. Jako metoda evaluace bylo použito pozorování vedoucí učitelky. Evaluace byla zhotovena v písemné podobě jako zpětná vazba celého projektu po jeho ukončení.

Ve vlastní reflexi, jež je součástí evaluace, jsem hodnotila vlastní práci i práci dětí, volbu činností, didaktické strategie, výsledný produkt projektu, komunikaci s dětmi a využitelnost projektu v praxi.

Ve srovnání vlastní reflexe a evaluace vedoucí učitelky jsem se zaměřila na 5 oblastí, kterými jsou komunikace s dětmi, výběr činností, motivace před činnostmi, použité pomůcky a využitelnost projektu v praxi.

5.1 Vlastní reflexe

Projekt jako celek hodnotím velmi pozitivně. Všechny činnosti týkající se řemeslných tradic jsem se snažila přizpůsobit dětem dané věkové kategorie, což se dle mého názoru vydařilo, a tak si mohly děti vyzkoušet vybraná řemesla jejich regionu, jež jsou v projektu zahrnuta.

Ačkoliv jsem vstoupila do skupiny dětí, kterou jsem dříve neznala, pracovalo se mi s nimi výjimečně dobře. S pedagogy vybrané mateřské školy byla velmi dobrá domluva, nevykytly se žádné komplikace v komunikaci. Děti byly od prvních dnů velmi sdílné, přátelské a lačné po nových informacích, neustále se dotazovaly na nejrůznější podrobnosti dané tematiky, kterou jsme se toho dne zabývali, což jsem brala jako tzv. znamení, že je daná oblast zajímavá a chtějí se dozvědět více. Tyto rozhovory byly stavěny na hledání odpovědí ze strany dětí, chtěla jsem, aby společně na kladenou otázku našly odpověď, ať už byla otázka položena mnou či dětmi samotnými. Nesmím také zapomenout opomenout jejich zručnost, některé děti byly velice zdatné při manuálních činnostech a ty které měly s činnostmi nějaké problémy se neustále snažily a neztrácely naději. Připadalo mi, že jim více než jak na hotovém výrobku, záleží na prožití si činnosti.

S výběrem činností pro daný projekt jsem spokojena. Činnosti byly různorodé, jejich realizace naplňovala stanovené cíle a všechny činnosti zapadaly do celkové koncepce projektu. Potěšující pro mě je fakt, že k realizaci tohoto projektu a jeho jednotlivých činností není zapotřebí velkého množství pomůcek, ale jsou zde využívány pomůcky, které nalezneme

v mateřských školách či domácnostech. Není tak finančně nákladný. Nicméně projekt je náročný časově. Některé činnosti zasahovaly do zavedeného harmonogramu vybrané mateřské školy, proto byly rozděleny do více částí.

S volbou didaktických strategií jsem spokojena. Organizační forma i metody jsou voleny dle mého názoru vhodně. Pomůcky nejsou nikterak neobvyklé a jsou pro mateřské školy jednoduše dosažitelné, což bylo mým cílem. Chtěla jsem, aby byl pro učitele mateřských škol projekt jednoduše dostupný alespoň z tohoto pohledu, když už je omezen z hlediska regionu. Slaměná panenka slouží v celém projektu jako prostředek, který posloužil k dodržování komunikačních pravidel, která jsme si s dětmi stanovili, i jako prostředek motivace během celého projektu. Původně jsem si tímto prostředkem nebyla jistá, zda dokáže slaměná panenka zabezpečit dodržování komunikačních pravidel a zároveň motivaci, ale byla jsem velmi mile překvapena jejím účinkem a působením na děti. Určitě není v projektu nepostradatelnou součástí, ale v mém případě bych bez ní projekt znovu nerealizovala. V budoucí realizaci projektu bych použila ještě více prostředků – názorné ukázky, popř. mapu řemesel pro lepší orientaci dětí i učitele.

Projekt „Život na Valašsku“ je geograficky specifický, jak už sám název napovídá. Z tohoto důvodu je jeho využitelnost omezena pro mateřské školy sídlící v tomto regionu. Může v této oblasti bohatě posloužit při rozšiřování poznatků či informací o dané oblasti. Děti se tak mohou praktickými činnostmi, názornými ukázkami a rozhovory na daná témata dozvědět o řemeslných tradicích Valašska.

Tabulka 11: Vlastní reflexe

Vlastní reflexe	
Klady	Komunikace s dětmi.
	Naplnění stanovených cílů.
	Vhodný výběr činností.
	Přizpůsobení činností individualitám dětí.
	Kladení otázek a hledání odpovědí.
	Využitelnost prostředku (slaměná panenka).
	Běžně dostupné pomůcky.
Zápory	Časová náročnost aktivit.

	Geografické umístění projektu.
	Mohlo být použito více prostředků.

5.2 Evaluace učitelky mateřské školy

V průběhu měsíce října 2019 – března 2020 se na naší mateřské škole, ve třídě u nejstarších dětí, uskutečnil projekt „Využití řemeslných tradic Valašska v mateřské škole“. Tento projekt společně s dětmi realizovala studentka UTB ve Zlíně Iveta Janováčová.

Projekt byl rozvržen do 9 aktivit.

Po celou tuto dobu paní učitelka velmi pěkně komunikovala nejen s dětmi, ale i s ostatními pedagogickými i správními zaměstnanci školy. K dětem měla velmi vlídný přístup, snažila se k dětem přistupovat individuálně, byla vždy vstřícná a pozorná. Na každou aktivitu byla pečlivě připravená. Činnosti měla promyšlené tak, aby je zvládly děti předškolního věku. Respektovala věkové i individuální schopnosti šestiletých dětí.

V počátku projektu děti velmi pěkně zmotivovala a na tuto motivaci pak navazovala všechny další činnosti a aktivity. Dětem nejdříve vysvětlila, jak to bývalo za dob našich prababiček, čím vším se lidé zabírali a co všechno se museli ke svému životu naučit. Seznámila je s tradicí řemesel: modrotisku, keramiky, tkalcovství, košíkářství, vizovické pečivo, drátování. K vysvětlení a seznámení se s určitým řemeslem využívala metody názornosti, prožitkového učení, individuální i skupinové práce s dětmi. Dětem vždy řemeslo nejen představila, ale názorně ukázala pracovní postup a výrobu. Poté činnosti prováděly děti na základě dohledu a poučení od paní učitelky. Děti byly upozorněny na nebezpečí při některých činnostech např. při práci s drátkem nebo výrobě koštěte z březových větví. Paní učitelka po celou dobu dohlížela na bezpečnost dětí při činnostech. Na každou jednotlivou aktivitu zabezpečila dostatečný počet pomůcek, které k činnosti potřebovala.

Děti se vždy na každou aktivitu moc těšily. Všechny výrobky byly vystaveny v prostorách mateřské školy a s projektem byli seznámeni také rodiče dětí. Celý projekt byl pro děti velkým přínosem zejména v oblasti spoluprožívání s ostatními kamarády, posilování lásky k rodnému kraji, rozvíjení tvořivosti a seznamování se s dalšími lidovými tradicemi. Na základě tohoto projektu máme naplánovanou návštěvu muzea, kde s dětmi zhlédneme stálou expozici právě o řemeslech našeho regionu.

Tabulka 12: Evaluace učitelky mateřské školy

Evaluace učitelky mateřské školy	
Klady	Přístup k dětem.
	Individuální přístup k dětem.
	Srozumitelné představení řemesla i postupu výroby.
	Přípravenost na výstupy.
	Činnosti přizpůsobené dané věkové kategorii.
	Názorné ukázky k činnostem.
	Poučení o bezpečnosti práce.
	Dostatečný počet pomůcek.
	Motivace na začátku i během projektu.
	Projekt byl pro děti přínosem.
	Zdroj informací o oblasti.
Zápory	(neuvedeny)

5.3 Srovnání vlastní reflexe a evaluace učitelky mateřské školy

Při srovnání vlastní reflexe a evaluace učitelky mateřské školy jsem se zaměřila na pět oblastí, které byly hodnoceny. V evaluaci učitelky MŠ jsem nezaznamenala žádné záporné body. Já jsem naopak některé nedokonalosti ve své práci zachytila a zaznamenala je do vlastní reflexe. Naopak v kladných bodech hodnocení jsme se poměrně shodovaly.

Pro budoucí praxi v mateřských školách může být tento projekt inspirující. I když je projekt geograficky zaměřen, jeho hlavním posláním je poznávání kultury a společnosti, jež děti obklopuje. V tomto směru byly edukační cíle naplněny a projekt byl z obou pohledů úspěšný.

V následující tabulce jsou shrnuty oba pohledy, jak ze strany učitelky MŠ, tak i mé. Srovnání vlastní evaluace a učitelky MŠ je rozděleno do pěti kategorií, jež jsou z hodnocení vyvozeny.

Tabulka 13: Srovnání vlastní reflexe a evaluace učitelky mateřské školy

Srovnání vlastní reflexe a evaluace učitelky mateřské školy				
	Vlastní reflexe		Evaluace učitelky MŠ	
	Klady	Zápory	Klady	Zápory
Komunikace s dětmi	Kladení otázek a hledání odpovědí.		Individuální přístup k dětem. Srozumitelné představení řemesla i postupu výroby. Přístup k dětem. Poučení o bezpečnosti práce.	
Výběr činností	Vhodný výběr činností. Přizpůsobení činností individualitám dětí.	Časová náročnost činností.	Činnosti přizpůsobené dané věkové kategorii. Připravenost na výstupy.	
Motivace před činností	Využitelnost prostředku (slaměná panenka).		Motivace na začátku i během projektu.	
Použité pomůcky a prostředky	Běžně dostupné pomůcky.	Mohlo být použito více prostředků.	Názorné ukázky k činnostem. Dostatečný počet pomůcek.	
Využitelnost projektu v praxi	Zdroj informací o oblasti.	Geografické umístění projektu. Časová dotace.	Projekt byl pro děti přínosem.	

6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Projekt „Život na Valašsku“ je vytvořen pro děti předškolního věku, jenž je zaměřen na řemeslné tradice Valašska, čímž je geograficky limitována využitelnost projektu. Cílem tohoto projektu je podporovat u dětí informovanost o jejich kultuře a společnosti, ve které žijí a zároveň rozvoj jemné motoriky a spolupráce s ostatními.

V rámci projektu si děti mohou vyzkoušet řemeslné tradice, které jsou v některých případech modifikovány do snazší podoby, jelikož některé tradiční řemeslné techniky jsou postupem výroby náročnější. U některých řemeslných technik jsou pozměněny i pomůcky tak, aby byl projekt pro mateřské školy dostupnější. Je zde využíváno tradičních pomůcek, které se běžně vyskytují v mateřských školách či domácnostech.

Činnosti zahrnuté v projektu je možné realizovat v rámci celé třídní skupiny, ale i formou individuální či skupinovou. Některé činnosti jsou časově náročnější a důležité jejich rozdělení alespoň na dvě části, například v případě modrotisku či figurálního pečiva.

Součástí výstupů by měly být fotografie, které dětem přiblíží aktuální téma, a pokud je to možné, návštěva muzeí či tematických kulturních výstav. Těmito prostředky bychom mohli dát dětem ještě větší možnost poznávání řemeslných tradic a kultury, jež je obklopuje.

Nedílnou součástí projektu byla také slaměná panenka a finální produkt, tedy její dům, jenž jsme s dětmi na konci projektu vybavili tím, co jsme po dobu projektu vyráběly. Tyto prostředky efektivně posloužily při motivaci po celou dobu projektu. Slaměná panenka navíc posloužila k dodržování komunikačních pravidel ve skupině a byla tak nejen skvělým maskotem.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvoření projektu pro děti předškolního věku na téma řemeslné tradice Valašska, aby se díky němu mohly děti seznámit s těmito řemeslnými tradicemi a dozvědely se více informací o regionu v němž žijí.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část obsahuje poznatky z oblasti socio-kulturní, jež je obsažena v kurikulárním dokumentu Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Dále je zde vymezena kulturní gramotnost a popsán vývojový proces zvaný enkulturace. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na řemeslné tradice, jež byly následně vybrány i do projektu, který je zpracován v praktické části bakalářské práce.

V praktické části bakalářské práce je popsán realizovaný projekt, jež je zaměřen na řemeslné tradice Valašska a jsou zde aplikovány poznatky z teoretické části. Projekt by realizován ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji, ve třídě dětí ve věku 5–7 let. Projekt byl realizován po dobu šesti měsíců a zahrnovalo jej devět provázaných výstupů. Projekt byl zakončen sestavením všech výrobků do jednoho celku – Valašský dům pro slaměnou panenku (maskota projektu). Každý výstup je didakticky popsán. Jsou definovány didaktické cíle a pedagogické strategie.

Celý projekt je následně evaluován učitelkou MŠ a je zaznamenána i vlastní reflexe. Tato hodnocení jsou dále porovnána. Na základě hodnocení byla zpracovány doporučení pro praxi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Czyžová, I. (2011). *Drátované nápady*. Praha: Grada.
- [2] Doležalová, J. (2005). *Funkční gramotnost – proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- [3] Gavora, P. (2002). Gramotnost: vývin modelov, reflexia praxe a výskumu. *Pedagogica*, LII(2), 171–181.
- [4] Harmachová, J. (2016). *Veselé modrotiskání*. Praha: Grada.
- [5] Hirsch, E. D., Kett, J. F., & Trefil, J. (2002). *The new dictionary of cultural literacy*. New York: Houghton Mifflin Company.
- [6] Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
- [7] Kulhánková, E. (2009). *Řemesla ve hře, písni a tanci*. Praha: Portál.
- [8] Kupcová, Z., Nádvorníková, H., Růžičková, V., Svobodová, E., & Vondrušková, A. (2016). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- [9] Marková, G. (2005). *Košikářství*. Praha: Grada.
- [10] Linhart, J., Vodáková, A., & Klener, P. (1996). *Velký sociologický slovník: A-O*. Praha: Karolinum.
- [11] Morrow, L. M. (2007). *Developing literacy in preschool*. New York: The Guilford Press.
- [12] Nutkins, S., McDonald, C., & Stephen, M. (2013). *Early child-hood education and care*. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.
- [13] Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- [14] Placáková, E., Pošustová, M., & Vondrušková, A. (2005). *Keramika II: figurky*. Praha: Grada.
- [15] Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer.
- [16] Průcha, J., & Veteška, J. (2012). *Andragogický slovník*. Praha: Grada.
- [17] Průcha, J., & Veteška, J. (2014). *Andragogický slovník (2., aktualiz. a rozš. vyd)*. Praha: Grada.

- [18] Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník* (6. vyd). Praha: Portál.
- [19] Pupala, B., & Zápotočná, O. (2001). Vzdelávanie jako formovanie kultúrnej gramotnosti. In Z. Kolláriková, & B. Pupala, *Predškolská a elementárna pedagogika*. Praha: Portál.
- [20] Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (2018). Praha: MŠMT. Dostupné z <http://www.msmt.cz/file/45304?highlightWords=rvp+2018>
- [21] Stadlerová, H., & Taylor, D. (2019). Přínos vzdělávací oblasti Umění a kultura pro rozvoj dítěte. *Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání*, 3(1), 109–124.
- [22] Staňková, J. (2007). *Tradiční textilní techniky*. Praha: Grada.
- [23] Szimethová, M., Wiegerová, A., & Horká, H. (2012). *Edukačné rámce prírodovedného poznávania v kurikule školy*. Bratislava: OZ V4.
- [24] Šimša, M. (2007). *Nositelé tradice lidových řemesel I*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury.
- [25] Velcerová, L. (2011). *Vizovice v proměnách času*. Vizovice: Lípa.
- [26] Vondrušková, A., Pošustová, M., & Placáková, E. (2004). *Keramika I: bez hrnčičského kruhu*. Praha: Grada

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ	Mateřská škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
UTB	Univerzita Tomáše Bati

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Charakteristika projektu.....	22
Tabulka 2: Návrh obsahu projektu.....	23
Tabulka 3: Vlastní reflexe výstupu č. 1.....	27
Tabulka 4: Vlastní reflexe výstupu č. 2.....	30
Tabulka 5: Vlastní reflexe výstupu č. 3, 4.....	33
Tabulka 6: Vlastní reflexe výstupu č. 5.....	36
Tabulka 7: Vlastní reflexe výstupu č. 6.....	38
Tabulka 8: Vlastní reflexe výstupu č. 7.....	41
Tabulka 9: Vlastní reflexe výstupu č. 8.....	44
Tabulka 10: Vlastní reflexe výstupu č. 9.....	47
Tabulka 11: Vlastní reflexe.....	50
Tabulka 12: Evaluace učitelky mateřské školy.....	52
Tabulka 13: Srovnání vlastní reflexe a evaluace učitelky mateřské školy.....	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Evaluace učitelky mateřské školy

Příloha P II: Ukázky dětských výtvorů

Příloha P III: Slaměná panenka

PŘÍLOHA P I: EVALUACE UČITELKY MATEŘSKÉ ŠKOLY

Základní škola a Mateřská škola

Evaluace projektu „ Využití řemeslných tradic Valašska v mateřské škole“

V průběhu měsíce října 2019 – března 2020 se na naší mateřské škole, ve třídě u nejstarších dětí, uskutečnil projekt „Využití řemeslných tradic Valašska v mateřské škole“. Tento projekt společně s dětmi realizovala studentka UTB ve Zlíně Iveta Janováčová.

Projekt byl rozvržen do 9 aktivit.

Po celou tuto dobu paní učitelka velmi pěkně komunikovala nejen s dětmi, ale i s ostatními pedagogickými i správními zaměstnanci školy. K dětem měla velmi vlídný přístup, snažila se k dětem přistupovat individuálně, byla vždy vstřícná a pozorná. Na každou aktivitu byla pečlivě připravená. Činnosti měla promyšlené tak, aby je zvládly děti předškolního věku. Respektovala věkové i individuální schopnosti šestiletých dětí.

V počátku projektu děti velmi pěkně zmotivovala a na tuto motivaci pak navazovala všechny další činnosti a aktivity. Dětem nejdříve vysvětlila, jak to bývalo za dob našich prababiček, čím vším se lidé zabírali a co všechno se museli ke svému životu naučit. Seznámila je s tradicí řemesel: modrotisku, keramiky, tkalcovství, košíkářství, vizovického pečivo, drátkování. K vysvětlení a seznámení se s určitým řemeslem využívala metody názornosti, prožitkového učení, individuální i skupinové práce s dětmi. Dětem vždy řemeslo nejen představila, ale názorně ukázala pracovní postup a výrobu. Poté činnost prováděly děti na základě dohledu a poučení od paní učitelky. Děti byly upozorněny na nebezpečí při některých činnostech např. při práci s drátkem nebo výrobě koštěte z březových větví. Paní učitelka po celou dobu dohlížela na bezpečnost dětí při činnostech. Na každou jednotlivou aktivitu zabezpečila dostatečný počet pomůcek, které k činnosti potřebovala.

Děti se vždy na každou aktivitu moc těšily. Všechny výrobky byly vystaveny v prostorách mateřské školy a s projektem byli seznámeni také rodiče dětí. Celý projekt byl pro děti velkým přínosem zejména v oblasti spoluprožívání s ostatními kamarády, posilování lásky k rodnému kraji, rozvíjení tvořivosti a seznamování se s dalšími lidovými tradicemi. Na základě tohoto projektu máme naplánovanou návštěvu Slováckého muzea v Uherském Hradišti, kde s dětmi shlédneme stálou expozici právě o řemeslech našeho regionu.

V

13.3.2020

Kateřina Audyová, ved. učitelky H.S.

PŘÍLOHA P II: UKÁZKY DĚTSKÝCH VÝTVORŮ

PŘÍLOHA P III: SLAMĚNÁ PANENKA

